

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 576/2013-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť A. B., zastúpenej advokátkou Mgr. Gabrielou Hlavinkovou, 1. mája 174/13, Trenčín, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 11 Co 80/2013-129 z 24. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 11 Co 80/2013-129 z 24. júna 2013 bolo porušené základné právo A. B. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 11 Co 80/2013-129 z 24. júna 2013 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť A. B. trovy konania v sume 275,95 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatpäť centov), a to v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu advokátke Mgr. Gabriele Hlavinkovej.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti A. B. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav

1. A. B. (ďalej len „sťažovateľka“) bola od roku 1998 do roku 2003 nájomníčkou bytu v R., ktorého prenajímateľkou bola A. Ž. a ďalšie osoby (ďalej len „prenajímateľka“). V súvislosti s užívaním tohto bytu vznikla sťažovateľke povinnosť platiť prenajímateľke nájomné a úhrady za služby spojené s užívaním bytu. Časť týchto platieb sťažovateľka kvôli vlastnými finančným problémom neuhradila. Konkrétne išlo o

- 10 468 Sk z titulu vyúčtovania spotreby energií za rok 2002, na ktorej úhradu bola vyzvaná 19. júna 2003,

- časť nájomného za mesiac jún 2003 v sume 2 491,20 Sk a za mesiac júl 2003 v sume 1 000 Sk,

- celé nájomné za mesiace august a september 2003 po 6 710 Sk mesačne.

2. Prenajímateľka sa návrhom podaným 10. novembra 2003 na Okresnom súde Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) domáhala zaplatenia týchto súm.

2.1 V petite svojho návrhu prenajímateľka doslova žiadala vydanie takéhoto rozsudku:

„Odporkyňa (t. j. sťažovateľka, pozn.) je povinná zaplatiť navrhovateľke (t. j. prenajímateľke, pozn.) čiastku 26.379,20 Sk do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku s úrokmi z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 10.468,- Sk od 20. 6. 2003, zo sumy 12.959,20 Sk od 10. 7. 2003, zo sumy 13.959,20 Sk od 10. 8. 2003, zo sumy 20.669,20 Sk od 10. 9. 2003 a zo sumy 27.379,20 Sk od 10. 10. 2003 do zaplatenia. ...“

Z obsahu návrhu nie je zrejmé, ako prenajíateľka určila splatnosť jednotlivých mesačných súm nájomného, len z čl. II ods. 3 písomnej nájomnej zmluvy pripojenej k návrhu vyplýva, že nájomné je splatné na účet prenajíateľov „vždy do 5. dňa nasledujúceho mesiaca“.

2.2 Na pojednávaní 18. decembra 2003 advokát prenajíateľky zmenil návrh v časti uplatnenej istiny, pretože v pôvodnom návrhu došlo k počtárskej chybe a súčet dlhovaných súm predstavuje 27 379,20 Sk, nie 26 379,20 Sk. Okresný súd na to uznesením pripustil „zmenu návrhu tak, že odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľke čiastku 27.379,20 Sk do 3 dní od právoplatnosti výroku rozsudku s úrokmi z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 10.468,- Sk od 20. 6. 2003, zo sumy 12.959,20 Sk od 10. 7. 2003, zo sumy 13.959,20 Sk od 10. 8. 2003, zo sumy 20.669,20 Sk od 10. 9. 2003 a zo sumy 27.379,20 Sk od 10. 10. 2003 do zaplattenia“.

2.3 Okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 248/03-60 z 18. decembra 2003 návrhu prenajíateľky čiastočne vyhovel a zaviazal sťažovateľku „zaplatiť navrhovateľke sumu 27.379,20,- Sk spolu s 13%-nými úrokmi z omeškania zo sumy 10.468,- Sk od 20. 6. 2003 do zaplattenia, zo sumy 12.959,20,- Sk od 10. 7. 2003 do zaplattenia, zo sumy 13.959,20,- Sk do 10. 8. 2003 do zaplattenia, zo sumy 20.669,20,- Sk od 10. 9. 2003 do zaplattenia a zo sumy 27.379,20,3 Sk od 10. 10. 2003 do zaplattenia“, a to v mesačných splátkach po 1 000 Sk. K výške a určení úrokov z omeškania okresný súd uviedol len toľko, že keďže „dlžná suma spolu s platbami nájomného a poplatkov spojených s užívaním bytu nebola uhradená včas v lehote splatnosti, dostala sa odporkyňa s plnením svojho peňažného záväzku do omeškania, pričom výška úroku z omeškania je v súlade s ust. § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Zb. z. Pokiaľ si navrhovateľka uplatnila vyšší úrok z omeškania, a to vo výške 17,6 %, v tejto časti súd jej návrh zamietol, nakoľko v čase omeškania dlžníka s plnením peňažného dlhu diskontná sadzba NBS predstavovala 6,5% (dvojnásobok 13 %).“.

V tomto výroku rozsudok nebol napadnutý odvolaním (sťažovateľka v odvolaní žiadala len o zníženie splátok) a nadobudol právoplatnosť 20. februára 2004.

3. Keďže sťažovateľka rozsudkom uloženú povinnosť nesplácala, začala sa voči nej exekúcia, na základe ktorej zistila chybné vyjadrenie spôsobu výpočtu úroku z omeškania v rozsudku okresného súdu.

3.1 V nadväznosti na to podala sťažovateľka prostredníctvom advokátky 26. februára 2013 okresnému súdu „*Žiadosť o opravu chyby v rozsudku sp. zn. 5C 248/2003 podľa § 164*“ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V ňom uviedla v podstate to, že okresný súd sa dopustil omylu pri vyhotovovaní „*a možno aj vynášaní*“ rozsudku tým, že zaviazal sťažovateľku platiť úrok „pyramídovým“ spôsobom. V dôsledku toho sťažovateľka od 10. októbra 2003 platí zo sumy 10 468 Sk v podstate 65 % úrok z omeškania, keďže táto je nesprávne (v podstate päťkrát) započítaná do každej zo súm, ktoré majú podľa výroku rozsudku byť základom na výpočet úroku z omeškania. Podľa sťažovateľky mal výrok rozsudku č. k. 5 C 248/03-60 z 18. decembra 2003 správne znieť tak, že je povinná zaplatiť „*sumu 27.379,20 Sk spolu s 13 % úrokom z omeškania zo sumy 10 468,- Sk od 20. 6. 2003 do 10. 7. 2003, zo sumy 12.959,20 Sk od 10. 7. 2003 do 10. 8. 2003, zo sumy 13.959,20 Sk do 10. 8. 2003 do 10. 9. 2003, zo sumy 20.669,20 Sk od 10. 9. 2003 do 10. 10. 2003 a zo sumy 27.379,20 Sk od 10. 10. 2003 do zaplatenia...*“, a v tomto zmysle aj navrhla jeho opravu.

3.2 Okresný súd uznesením č. k. 5 C 248/03-102 z 26. marca 2013 návrh na opravu rozsudku zamietol a v odôvodnení uviedol:

«Pod chybami v písaní, počítaní alebo inými zrejmyimi nesprávnosťami je možné rozumieť akékoľvek chyby zrejme na prvý pohľad, môže ísť o chyby technického rázu, ktoré nemajú podstatnejší význam. Iné ako zrejme pochybenia je možné napraviť iba podaním opravného prostriedku.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že nespokojnosť účastníčky konania – odporkyne s priznaným úrokom z omeškania nie je možné reparaovať opravným uznesením, ale v rámci odvolacieho konania, pričom Krajský súd v Žiline ako odvolací súd rozsudok Okresného súdu... v časti o povinnosti odporkyne zaplatiť navrhovateľke sumu 27.379,20 Sk s príslušenstvom zostal nedotknutý, výrok predmetného rozsudku je teda právoplatný a vykonateľný, po stránke materiálnej i formálnej. Súd nezvhladol (okresný súd má zrejme na mysli „nezvhladol“, t. j. ťažkopádny preklad českého slova „neshledal“, keďže

„vzhliadnut“ znamená v slovenčine „pozrieť sa, obrátiť zrak hore“, pozn.) *žiadne pochybenia, chyby v písaní, počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti, ku ktorým došlo zjavným a okamžitým zlyhaním duševnej či mechanickej činnosti osoby, za účasti ktorej došlo k vyhláseniu alebo k vyhotoveniu rozsudku, a ktoré sú každému zrejme, z uvedeného dôvodu súd má za to, že návrh právnej zástupkyne odporkyne na vydanie oprávneného (zrejme „opravného“, pozn.) uznesenia v časti týkajúcej sa úroku z omeškania nie je dôvodný, a preto súd tento zamietol.*

Záverom súd poznamenáva, že úrok z omeškania z jednotlivých uplatnených súm je sankciou za nesplnenie povinnosti dlžníčky – odporkyne, uhradiť dlžné čiastky v lehote splatnosti.»

3.3 Na odvolanie sťažovateľky Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 11 Co 80/2013-129 z 24. júna 2013 potvrdil prvostupňové uznesenie okresného súdu, odkázal na jeho odôvodnenie a dodal:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky sa vo svojom rozsudku sp. zn. 8 Sžh/1/2009 zo dňa 30. septembra 2010 opakovane zaoberal vymedzením pojmu zrejme nesprávne rozhodnutie, že „Pod zrejším omylom či nesprávnosťou treba rozumieť také chyby v písaní a počítaní, ku ktorým došlo zjavným a okamžitým zlyhaním duševnej či mechanickej činnosti osoby, ktorá rozhodnutie vyhotovila a ktoré je každému zrejme.“ Z toho vyplýva, že ide o chyby zrejme na prvý pohľad, pričom predovšetkým ide o chyby technického rázu.

Súdom priznaný úrok z omeškania z jednotlivých dlžných súm nemožno zaradiť medzi takéto chyby. Námietky odporkyne smerujú k vecnej správnosti rozsudku, nedotýkajú sa prípadných pochybení technického charakteru. Vytýkané nedostatky nie je možné reparať opravným uznesením. Vecnú správnosť predmetného rozsudku mala odporkyňa napadnúť podaním riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku. Čo však neurobila. V súčasnom štádiu konania po nadobudnutí právoplatnosti rozsudkov prvostupňového a odvolacieho súdu, krajský súd nemá oprávnenie preskúmať vecnú správnosť vydaných právoplatných rozhodnutí.»

II.

4. Proti uzneseniu krajského súdu smeruje sťažnosť sťažovateľky podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

4.1 Ústavnoprávne je sťažnosť odôvodnená pomerne stroho, pričom sťažovateľka doslova uvádza toto:

„Máme... za to, že v tomto prípade závery vyvodené súdom, kedy zaviazal sťažovateľku k narastajúcej – pyramídovej úhrade úrokov z omeškania, resp. si sám arbitrárne vytvoril vo výroku rozsudku nové sumy, ktoré neboli dlhom zisteným z vykonaného dokazovania, sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a obrovskou mierou neustále poškodzujú sťažovateľku /I. ÚS 356/06/.

Máme za to, že sťažovateľke bola spôsobená ujma na jej základných právach a slobodách a to na práve na súdnu ochranu – na spravodlivý a nezávislý súd.

Domnievame sa, že na naše upozornenie Okresný súd zistil, že vo výroku napadnutého rozhodnutia pochybil, ale nechcel si priznať chybu, ktorá je úplne evidentná a preto sa rozhodol, že bude v nespravodlivosti páchanej na sťažovateľke pokračovať. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa vôbec nevenuje naším námietkam ale sa tvári, že vyjadrujeme nespokojnosť s výškou úroku z omeškania. Naším návrhom na opravu chyby v písaní a počítaní sme nechceli zmeniť výšku stanoveného úroku z omeškania ale predsa sme súdu jasne napísali, v čom pochybil.“

4.2 Požadované zadosťučinenie a jeho výška nie sú odôvodnené vôbec.

4.3 Vzhľadom na dôvody uvedené v sťažnosti sťažovateľka navrhla, aby Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vydal tento nález:

„1. Krajský súd... vo veci vedenom pod sp. zn. 11Co/80/2013 porušil právo A. B. na nezávislý a nestranný súd zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy...“

2. Uznesenie Krajského súdu... č. k. 11 Co/80/2013-129 z 24. 6. 2013 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. A. B. sa priznáva primeraného finančné zadosťučinenie v sume 10.000 Eur...“

4. A. B. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia...“

5. Krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti odkázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia. Sťažovateľka v duplike v podstate zotrvala na dôvodoch svojej sťažnosti.

6. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila aj prenajímateľka, ktorá by v prípade vyhovenia sťažnosti mohla byť novým rozhodnutím krajského súdu negatívne dotknutá. Prenajímateľka vo vyjadrení uviedla, že okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 248/03-60 z 18. decembra 2003 len vyhovel jej žalobe a narastanie úroku z omeškania je dôsledkom správania sťažovateľky, ktorá rozsudok nerešpektovala a dlh nesplácala. V závere žalobkyňa navrhla sťažnosť sťažovateľky zamietnuť s tým, že jej základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy porušené nebolo.

III.

7. Sťažovateľka v zásade namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že okresný súd a krajský súd nepovažovali chybné vyjadrenie spôsobu výpočtu úroku z omeškania vo výroku rozsudku č. k. 5 C 248/03-60 z 18. decembra 2003 za takú chybu, ktorú by bolo možné opraviť postupom podľa § 164 OSP. Hoci sťažovateľka označuje základné právo, ktorého porušenie namieta, ako „*právo na nezávislý a nestranný súd*“, podľa názoru ústavného súdu je z obsahu sťažnosti zrejmé, že namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu vo všetkých jeho aspektoch, teda nielen to, že by súd, ktorý rozhodoval v jej veci, nebol nezávislý alebo nestranný. Podstatné je, že sťažovateľka označila uplatnené základné právo jednoznačným číselným označením článku ústavy; jeho nesprávne slovné pomenovanie nijako neprekáža.

7.1 Článok 46 ods. 1 ústavy zaručuje každému právo domáhať sa ochrany svojho práva zákonom ustanoveným postupom pred súdom alebo iným orgánom. Ústavný súd však vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že obsahom tohto práva je právo účastníka, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa platnej a účinnej právnej normy majúcej svoj základ v právnom poriadku Slovenskej republiky (porov. IV. ÚS 77/02, č. 108/2002 ZNaU). To zodpovedá i všeobecnej požiadavke na zákonnosť činnosti všetkých štátnych orgánov, všeobecné súdy nevynímajúc.

7.2 Rozhodovacia činnosť ako autoritatívny prejav (verejnomocenskej) vôle vykonávajú vždy príslušní nositelia verejnomocenských funkcií, ktorými sú vždy a bez výnimky ľudia. V prípade rozhodovacej činnosti súdov sú týmito nositeľmi sudcovia a v rozsahu ustanovenom zákonmi aj iní zamestnanci súdov (čl. 142 ods. 2 ústavy). Proces „vynášania rozhodnutia“ súdu ako verejnomocenského aktu tak – v súlade s podstatou každého ľudského rozhodovania – pozostáva z dvoch fáz: vytvorenia určitej vôle vo vnútornom fóre sudcu, resp. iného zamestnanca súdu, a jej následného prejavu (komunikovania) navonok adresátom príslušného verejnomocenského aktu. Len navonok prejavená verejnomocenská vôľa je totiž poznateľná jej adresátom. Právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy sa totiž nenaplnia už vtedy, keď je s ním v súlade vytvorená vôľa v internom fóre sudcu, resp. iného rozhodujúceho zamestnanca, ale až vtedy, ak je táto vôľa verne a riadne manifestovaná (prejavená) navonok.

Prirodzene, vôľa („rozhodnutie“) skutočne vytvorená v internom fóre sa môže z najrôznejších dôvodov odlišovať od toho, čo bolo navonok manifestované (prejavené). Tieto dôvody môžu spočívať v subjektívnych vlastnostiach prejavujúcej osoby (nesprávne vyjadrovanie, nedostatočná schopnosť správne štylizovať alebo momentálne zlyhania v podobe omylu, prerieknutia, preklepu) alebo objektívnych okolnostiach (nejednoznačnosť jazyka, zlyhanie komunikačného média apod.). Keďže len navonok prejavená vôľa je spoznateľná účastníkom konania, je pochopiteľné, že títo sa oboznamujú a vychádzajú predovšetkým z prejavenej verejnomocenskej vôle, pričom zároveň môžu predpokladať, že tento prejav vyjadruje skutočnú vôľu orgánu, ktorý ho vydal. Pretože skutočná vôľa vytvorená v internom fóre sudcu alebo zamestnanca súdu zostáva účastníkom nepoznateľná, zodpovedá aj požiadavke právnej istoty a z nej vyplývajúcej požiadavke zásadnej nezmeniteľnosti (právoplatných) súdnych rozhodnutí, aby nebolo možné raz prejavenu vôľu kedykoľvek dodatočne meniť s odôvodnením, že nezodpovedá tej skutočnej, interne vytvorenej vôli. Princíp právnej istoty založenej právoplatnými súdnymi rozhodnutiami vyplýva podľa judikatúry ústavného súdu tiež z čl. 46 ods. 1 ústavy (porov. naposledy napr. II. ÚS 591/2012).

7.3 Ide tu teda o jeden z ďalších prejavov konfliktu medzi viacerými ústavnými právami, ktoré možno vyvodiť z ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy. Ako ústavný súd uviedol

už v citovanom náleze sp. zn. II. ÚS 591/2012, je úlohou zákonodarcu (porov. čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ústavy) vyvážiť a zabezpečiť praktický súlad týchto práv. Výrazom snahy o vyváženie práva na rozhodovanie podľa relevantnej právnej normy na jednej strane a práva na právnu istotu založenú síce (objektívne) nesprávne prejavovým, ale predsa právoplatným súdnym rozhodnutím, je okrem iného aj ustanovenie § 164 OSP. Toto ustanovenie umožňuje súdu, ktorý rozhodnutie vydal, opraviť v ňom aj bez návrhu „chyby v písaní, počítaní a iné zrejme nesprávnosti“. Kým pojmy „chyby v písaní“, resp. „chyby v počítaní“ sú pomerne jednoznačné, je pojem „iná zrejme nesprávnosť“ relatívne neurčitým pojmom. Už vzhľadom na systematickú úpravu nápravy inej zrejmej nesprávnosti spolu s chybami v písaní a počítaní je zrejme, že na jednej strane môže ísť len o také chyby, ktoré sú podobného druhu ako chyba v písaní alebo počítaní, na druhej strane musí ísť svojím obsahom o iné než písárske alebo počtárske chyby, ak k ich vzniku došlo okamžitým zlyhaním mechanickej alebo duševnej činnosti osoby, ktorá sa zúčastnila vyhlásení alebo vyhotovení rozhodnutia (porov. Rc 37/1969). Za zrejmu nesprávnosť v zmysle § 164 OSP tak treba považovať rozpor medzi obsahom verejnomocenskej autoritatívnej vôle, ktorú súd svojím rozhodnutím v okamihu jeho vyhlásenia (vydania) prejavil chcel a ktorej obsah je z dôvodov rozhodnutia bezpečne poznateľný, a obsahom samotného rozhodnutia ako prejavom tejto verejnomocenskej (autoritatívnej) vôle. Musí ísť o chybu súdu, nie účastníkov konania (súd preto nemôže postupom podľa § 164 OSP odstraňovať nedostatky podaní účastníkov, ktoré zapríčinili nesprávnosť rozsudku; porov. aj 3 MCdo 21/2008). Z ustanovenia § 204 ods. 1 OSP jednoznačne vyplýva, že oprava sa môže týkať aj výroku rozhodnutia. V zhode s tým judikatúra všeobecných súdov (10 MOBdoV 11/2010), ako aj ústavného súdu (I. ÚS 206/2013) uznala ako zrejmu nesprávnosť rozhodnutia nesprávny výrok o zrušení prvostupňového rozhodnutia a akceptovala jeho opravu na výrok o potvrdení prvostupňového rozhodnutia, keď takýto výrok bol jednoznačne krytý odôvodnením príslušného súdneho rozhodnutia.

Z článku 46 ods. 1 ústavy (teda z práva, aby sa vo veci rozhodovalo podľa platnej a účinnej právnej normy) potom podľa ústavného súdu vyplýva, že ak účastník konania splní všetky pozitívne i negatívne podmienky opravy rozhodnutia ustanovené v § 164 OSP, vzniká mu zákonné subjektívne právo na to, aby súd rozhodnutie opravil. Súdu v takomto prípade nepatrí akákoľvek voľná úvaha o tom, či napriek splneniu zákonných podmienok

návrhu na opravu rozhodnutia vyhovie alebo nie (porov. obligatórnu formuláciu „súd... opraví“).

8. V prerokúvanej veci krajský súd potvrdením zamietnutia návrhu na opravu rozsudku sťažovateľke neposkytol riadnu ochranu jej základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

8.1 Sporným v prerokúvanej veci bolo určenie výpočtu úroku z omeškania v zmysle ustanovení § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorých má naň veriteľ právo počas celého obdobia omeškania dlžníka (teda nesplnenia dlhu riadne a včas) s plnením peňažného dlhu. Pri vyjadrení spôsobu výpočtu úroku z omeškania má súd viacero možností. Môže zvoliť vzorec doslovne kopírujúci zákon a nechať nabiehať úrok podľa príslušnej úrokovej sadzby ku každému jednotlivému dlhu splatnému v určitý deň až do zaplatenia. Možný je však aj výpočet úroku z omeškania za jednotlivé časové obdobia, počas ktorých zostávala dlhovaná suma nemenná. Oba tieto postupy, pokiaľ sú vyjadrené správne, vedú v konečnom dôsledku k zhodnému výsledku, len akcentujú iný parameter, od ktorého sa spôsob vyjadrenia vzorca pre výpočet úroku z omeškania odvíja.

8.2 Z bodov 1, 2.1 a 2.2 tohto nálezu je zrejme, že prenajímateľka ako veriteľka si svojím návrhom uplatnila nárok na zaplatenie plnení, ktoré jej dlhovala sťažovateľka a ktorých splatnosť nastávala postupne. Konkrétne, vyúčtovanie vo výške 10 468 Sk bolo splatné 19. júna 2003, časť nájomného za jún 2003 vo výške 2 491,20 Sk bola (podľa prenajímateľky) zrejme splatná 9. júla 2003, časť nájomného za júl 2003 v sume 1 000 Sk bola splatná 9. augusta 2003 a celé nájomné za august a september 2003 po 6 710 Sk bolo splatné 9. septembra, resp. 9. októbra 2003. Pre výpočet úrokov z omeškania zvolila časové hľadisko, keďže z petitu jej žaloby je jednoznačne zrejme, že (okrem poslednej sumy) ani pri jednej dlžnej sume nežiadala zaplatiť úrok z omeškania až do zaplatenia, ale vždy od dátumu splatnosti ďalšej dlžnej sumy zvýšila celkovú istinu, z ktorej úrok počítala. Z toho je podľa ústavného súdu zrejme, že vo svojom návrhu uplatnila úrok z omeškania takto:

a) zo sumy 10 468 Sk za obdobie od 20. júna 2003 (prvý deň omeškania s platbou vyúčtovania za rok 2002) do 9. júla 2003 (t. j. splatnosť nájomného za jún 2003 a posledný deň pred omeškaním s jeho platením),

b) zo sumy 12 959,20 Sk (= 10 468 Sk + 2 491,20 Sk) za obdobie od 10. júla 2003 (prvý deň omeškania s platbou nájomného za jún 2003) do 9. augusta 2003 (splatnosť nájomného za júl 2003),

c) zo sumy 13 959,20 Sk (= 10 468 SK + 2 491,20 SK + 1 000 Sk) za obdobie od 10. augusta 2003 (prvý deň omeškania s doplatkom nájomného za júl 2003) do 9. septembra 2003 (splatnosť nájomného za august 2003),

d) zo sumy 20 669,20 Sk (= 10 468 Sk + 2 491,20 Sk + 1 000 Sk + 6 710 Sk) za obdobie od 10. septembra 2003 (prvý deň omeškania s nájomným za august 2003) do 9. októbra 2003 (splatnosť nájomného za september 2003),

e) zo sumy 27 379,20 Sk (= 10 468 Sk + 2 491,20 Sk + 1 000 Sk + 6 710 Sk + 6 710 Sk) za obdobie od 10. októbra 2003 až do zaplatenia, keďže odvtedy dlžná istina nerástla.

8.3 Z odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu je zrejmé, že okresný súd ustálil splatnosť jednotlivých dlžných súm tak, ako je uvedené vyššie, a dospel k záveru, že sťažovateľka sa dostala do omeškania s jej platbou. Okresný súd zároveň vo výroku svojho rozsudku celkom zjavne vyčísl'oval úrok z omeškania vždy odo dňa omeškania do zaplatenia. Potom však je zrejmé, že za základ pre výpočet úroku z omeškania vo výroku rozsudku mal okresný súd správne vziať nie stále sa zvyšujúcu istinu, ale tie dlžné sumy, s ktorými sa sťažovateľka dostávala do omeškania v príslušný deň splatnosti. Zo samotného odôvodnenia je totiž celkom zreteľné, že potom, čo priznal úrok z omeškania zo sumy 10 468 Sk od 20. júna 2003 do zaplatenia (teda úrok k tejto sume už v tej časti, v akej ho považoval za dôvodný, vyčerpal), nedospel k záveru, že 10. júla 2003 sa sťažovateľka opäť dostala do omeškania s novou istinou 12 959,20 Sk, ale len s istinou 2 491,20 Sk a len z tejto istiny tak mohol byť opätovne počítaný úrok z omeškania znova až do zaplatenia. Pokiaľ okresný súd znova počítal úrok zo sumy 12 959,20 Sk až do zaplatenia, znamenalo to, že zo sumy 10 468 Sk priznal prenajímateľke úrok z omeškania do zaplatenia opätovne. To isté platí aj vo vzťahu k ďalším dlžným sumám. Okresný súd tak v konečnom dôsledku nariadil sťažovateľke zaplatiť úrok z omeškania zo sumy 10 468 Sk do zaplatenia celkovo päťkrát – prvýkrát od 20. júna 2003 a následne vždy od ďalšieho dátumu splatnosti (10. júla, augusta, septembra, októbra 2003), keďže suma 10 468 Sk bola vždy znova a znova

započítaná do istiny pre výpočet úroku z omeškania, a to vždy až do zaplatenia. Úrok zo sumy 2 491,20 Sk do zaplatenia tak mala sťažovateľka zaplatiť celkovo štyrikrát, úrok zo sumy 1 000 Sk do zaplatenia celkovo trikrát, úrok zo sumy 6 710 Sk do zaplatenia celkovo dvakrát a len v prípade poslednej istiny 6 710 Sk splatnej 9. októbra 2003 nedošlo k jej viacnásobnému úročeniu.

8.4 Ako už bolo uvedené, z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že okresný súd nedospel k záveru, že by sa sťažovateľka bola dostala päťkrát do omeškania so sumou 10 468 Sk, štyrikrát so sumou 2 491,20 Sk, trikrát so sumou 1 000 Sk a dvakrát s tou istou sumou 6 710 Sk (nájomným za mesiac august 2003), ale že so všetkými týmito sumami sa dostala do omeškania vždy iba raz, v deň nasledujúci po ich splatnosti, a toto omeškanie pretrvávalo až do ich zaplatenia. Tomuto – odôvodnením rozsudku z 18. decembra 2003 úplne krytému – záveru však nezodpovedá výrok tohto rozsudku, ktorý navyše nezodpovedá ani samotnému petitu žaloby prenajímateľky, ako ho táto upravila na pojednávaní 18. decembra 2003. Nie je preto správne tvrdenie prenajímateľky vo vyjadrení k sťažnosti, že okresný súd len vyhovel jej návrhu. Naopak, podľa názoru ústavného súdu je zrejmé, že okresný súd pochybil pri formulácii svojho výroku, keď nesprávne skombinoval rôzne spôsoby vyjadrenia výpočtu úroku z omeškania vo výroku uvedeného rozsudku. Dôsledkom toho bolo viacnásobné započítanie tých istých dlžných súm istiny ako základu na jeho výpočet, a tým aj vo výsledku viacnásobné zvýšenie uplatnenej úrokovej sadzby (päťnásobné úročenie sumy 10 468 Sk sadzbou 13 % ročne má kvoli asociatívnosti súčinu rovnaký efekt ako úročenie tejto sumy jedenkrát úrokovou sadzbou $13 \times 5 = 65 \%$), a to napriek tomu, že so samotného odôvodnenia je zrejmé, že okresný súd nechcel prenajímateľke priznať ani len ňou uplatnených 17,6 % ročne.

8.5 Zo všetkých už uvedených dôvodov je podľa názoru ústavného súdu zrejmé, že takto nesprávne formulované úročenie vo výroku rozsudku okresného súdu č. k. 5 C 248/03-60 z 18. decembra 2003 je buď zrejmomou chybou, ktorá vznikla okamžitým duševným zlyhaním sudkyne, ktorá výrok rozsudku koncipovala a omylom v ňom skombinovala dva rôzne spôsoby úročenia istiny, alebo je chybou v počítaní (úročení). Tento záver plne zodpovedá judikatúre všeobecných súdov k ustanoveniu § 164 OSP. Názor krajského súdu v jeho napadnutom uznesení, že má ísť o „chyby technického rázu“,

nezodpovedá ani citovanému ustanoveniu, ani citovanej ustálenej judikatúre. Naopak, tento ním zvolený výklad § 164 OSP je prehnane reštriktívny a príliš jednostranne favorizuje nemennosť – hoc aj očividne nezmyselného a chybného – výroku rozsudku okresného súdu a nedostatočne zohľadňuje právo sťažovateľky na zákonné (teda správne) rozhodnutie vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy (porov. bod 7.1 a 7.3). Ako ústavný súd vysvetlil v predošlých bodoch, ustanovenie § 164 OSP dovoľuje i taký výklad, ktorý umožňuje, aby sa toto sťažovateľkino právo presadilo. I keď takéto rozhodnutie bude mať vplyv i na postavenie prenajímateľky, je tento zásah odôvodnený tým, že jej samej muselo byť zrejmé, že úročenie uvedené vo výroku rozsudku okresného súdu je zjavne nesprávne a že teda môže byť napravené postupom podľa § 164 OSP, keď toto ustanovenie samo je výrazom vyvažovania záujmov na formálnej právoplatnosti a materiálnej správnosti súdnych rozhodnutí. Jej tvrdenie vo vyjadrení k sťažnosti, že rozsudok okresného súdu bol správny a zodpovedal jej návrhu, ktoré nezodpovedá obsahu spisu (porov. bod 2.1 a 2.2, pričom prenajímateľka bola v konaní kvalifikovane zastúpená advokátom, ktorý sám uvedené žalobné petity formuloval), možno považovať za účelové a vedené záujmom zachovať pre ňu výhodné úročenie dlhu sťažovateľky.

9. Zo všetkých týchto dôvodov ústavný súd vyslovil, že napadnuté uznesenie krajského súdu č. k. 11 Co 80/2013-129 z 24. júna 2013 porušuje sťažovateľkino právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy [§ 56 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], a preto ho v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd v ďalšom konaní opätovne preskúma odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 C 248/03-102 z 26. marca 2013 a rozhodne o ňom v súlade s právnym názorom vysloveným v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

10. Ústavný súd, naopak, nevyhovел návrhu sťažovateľky na priznanie finančného zadost'učinenia. Sťažovateľka totiž v rozpore s požiadavkou § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde nijako neodôvodnila, prečo sa ho domáha, resp. prečo sa domáha práve priznania sumy 10 000 €. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu však priznanie primeraného

finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy len vtedy, keď vyslovené porušenie práva a ďalšie nadväzujúce opatrenia (zrušenie rozhodnutia, vrátenie veci na ďalšie konanie so záväzným právnym názorom) ústavného súdu nie sú dostačujúce, najmä preto, že neumožňujú nápravu vzniknutého protiprávneho stavu (z posledného obdobia napr. I. ÚS 223/2012, bod 26; II. ÚS 556/2012, predposledný odsek; III. ÚS 46/2013, časť IV; IV. ÚS 480/2012). Majetkovú ujmu, ktorá sťažovateľke prípadne vznikla v dôsledku preplatenia svojho dlhu, je možné uplatňovať voči prenajímateľke ako bezdôvodné obohatenie samostatnou občianskoprávnou žalobou mimo exekúcie, čomu nemôže brániť ani ustanovenie § 61 Exekučného poriadku.

IV.

11. Ústavný súd v súlade s § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde zaviazal krajský súd na úhradu trov konania úspešnej sťažovateľke, keď za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval už samo vyhovenie sťažnosti. Sťažovateľkina advokátka si vyčísliła trovy pozostávajúce z odmeny advokátky za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a vypracovanie sťažnosti) po 130,16 €, teda spolu 260,32 €, ku ktorej patrí dvakrát paušálna náhrada miestnych výdavkov po 7,81 €, teda spolu 15,62 €. Keďže takto vyčíslené trovy zodpovedajú ustanoveniam § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a oba úkony právnej služby boli účelné, ústavný súd toto vyčíslenie akceptoval. Krajský súd ich uhradí do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu do rúk advokáta (§ 149 ods. 3 OSP v spojení s § 31a a zákona o ústavnom súde).

12. Vzhľadom na uvedené dôvody rozhodol senát ústavného súdu tak, ako to je uvedené vo výroku. So súhlasom oboch účastníkov tak urobil na neverejnom zasadnutí, keďže od verejného ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2014